

WARSZAWSKI
UNIwersytet
MEDYCZNY

ZAKŁAD PIELĘGNIARSTWA KLINICZNEGO

Warszawa, 29.11. 2021

Ocena pracy doktorskiej magister Anny Wojnar
pt.: „Ocena współpracy pielęgniarki z rodzicami, lekarzami i
pracownikami laboratorium w szpitalu pediatrycznym”.

Magister Anna Wojnar podjęła w swojej pracy problem współpracy w zespole terapeutycznym oraz współpracy pielęgniarki z rodzicami dziecka hospitalizowanego w oddziale pediatrycznym.

W ostatnich latach zwraca się szczególną uwagę na zintegrowaną opiekę nad pacjentem świadczoną przez zespół przedstawicieli różnych zawodów medycznych, a niejednokrotnie również przez przedstawicieli innych dziedzin, np. psychologów, zwany zespołem terapeutycznym. Zgodnie z definicją zespół terapeutyczny składa się z co najmniej dwóch osób wykonujących zawód medyczny, którzy współpracują ze sobą, ale także z pacjentem i jego rodziną w celu zapewnienia mu kompleksowej i zgodnej z jego oczekiwaniami opieki. Pojęcie zespołu terapeutycznego jest ściśle powiązane z pojęciem opieki skoncentrowanej na pacjencie, wprowadzonym w roku 2001. Opieka skoncentrowana na pacjencie uwzględnia jego podmiotowość i aktywny udział na każdym etapie leczenia, co wiąże się z koniecznością bardzo dobrej i wielopłaszczyznowej komunikacji pomiędzy nim a zespołem terapeutycznym. W wielu przypadkach jednak taka komunikacja jest ze względów obiektywnych ograniczona. Dlatego pojęcie opieki skoncentrowanej na pacjencie poszerzono o pojęcie opieki skoncentrowanej na pacjencie i jego rodzinie. Szczególne znaczenia nabiera ono w kontekście opieki nad pacjentem pediatrycznym. Tu rola rodziny jest niezwykle istotna.

1

Rozwój medycyny, w tym metod diagnostycznych, ale także zmiany w zakresie organizacji ochrony zdrowia i koncepcji poszczególnych zawodów medycznych stanowią ogromne wyzwanie dla sprawnego funkcjonowania zespołów terapeutycznych. A właśnie ta współpraca ma kluczowe znaczenie dla jakości opieki

medycznej nad pacjentem. Mimo, że w standardach kształcenia dla poszczególnych zawodów medycznych uwzględniono efekty uczenia się z zakresu współpracy i komunikacji z przedstawicielami innych zawodów medycznych i z zakresu komunikacji z pacjentem i jego rodziną, nadal jednak zintegrowane zajęcia dla studentów różnych kierunków medycznych należą do rzadkości. Dlatego, mimo podstawowego przygotowania absolwentów w tym zakresie, zasady współpracy w zespołach terapeutycznych nadal wypracowuje się już w poszczególnych jednostkach ochrony zdrowia.

Biorąc powyższe pod uwagę, uważam dobór tematu pracy doktorskiej mgr Anny Wojnar za bardzo dobry, aktualny i wpisujący się w potrzeby zarówno pracowników medycznych jak i pacjentów i ich rodzin. Szczególnie cenne jest to, że Doktorantka zbadała współpracę w zespole terapeutycznym w oddziale pediatrycznym, ponieważ holistyczne podejście do chorego dziecka, uwzględnienie wymagań terapii, zróżnicowanych potrzeb dziecka, choćby w zależności od wieku, a także wymagań i potrzeb rodziców w sytuacji stresowej, jaką jest choroba dziecka jest nadzwyczaj trudne i stanowi ogromne wyzwanie dla wszystkich osób zaangażowanych w opiekę nad nim.

Ocena współpracy w zespole terapeutycznym, zwłaszcza na oddziale pediatrycznym ma bardzo duży walor praktyczny. Identyfikacja słabych i mocnych stron takiej współpracy pozwoli na zaplanowanie i wdrożenie odpowiednich działań ją doskonalących.

Praca magister Anny Wojnar ma typowy układ i składa się z 129 stron maszynopisu. W tekście zawarte są 24 ryciny oraz 9 tabel, a także streszczenie w języku polskim i angielskim. Aneks do pracy, liczący 20 stron maszynopisu, zawiera wzory wykorzystanych do badań kwestionariuszy ankiet.

W pracy Doktorantka powołała się na 144 pozycje piśmiennictwa. Zwraca uwagę, że bibliografia jest dobrana niezwykle starannie i bardzo liczebna.

Zdecydowana większość pozycji pochodzi z ostatnich lat (42 pozycje ujęte w spisie literatury opublikowano po roku 2016). Doktoranta wykorzystała w swojej pracy informacje zawarte w pozycjach zwartych jak i artykułach opublikowanych zarówno w czasopismach polskich jak i zagranicznych, z których większość umieszczona jest na liście filadelfijskiej. Ponadto, wykorzystała informacje pochodzące z 4 portali internetowych. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na konieczność większej staranności i jednolitości w opisie pozycji literatury, które wykorzystano w pracy.

Praca jest napisana starannie. Poszczególne rozdziały i podrozdziały, podobnie jak treści w nich zawarte mają logiczny, spójny i konsekwentny układ. Staranność edycji

sprawia, że mimo dużej liczby danych uzyskanych w badaniu i poddanych ocenie, praca jest czytelna i przejrzysta.

W rozdziale pierwszym, we Wstępie, Doktorantka przeprowadziła wnikliwą analizę dostępnego piśmiennictwa dotyczącego tematu pracy doktorskiej. Ponieważ w pracy zbadano wzajemną współpracę w ramach zespołu terapeutycznego Składającego się z lekarza, pielęgniarki i diagnosty laboratoryjnego, a także współpracę pielęgniarki z rodzicami dziecka, Wstęp podzielono na stosowne podrozdziały. Z uwagi na fakt, że Doktorantka odnosi się w swojej pracy przede wszystkim do roli i zadań pielęgniarki pediatrycznej, omówiła również specyfikę jej pracy z chorym dzieckiem i jego rodzicami oraz miejsce w zespole terapeutycznym. Taki podział wstępu właściwie porządkuje przegląd piśmiennictwa. Lektura Wstępu pozwala stwierdzić, że Doktorantka posiada nie tylko rozległą wiedzę w zakresie będącym tematem przeprowadzonych badań, ale także potrafi dokonać krytycznej analizy wybranych zagadnień.

Informacje zawarte w teoretycznej części pracy stały się punktem wyjścia i podstawą merytoryczną do określenia celów pracy i sformułowania problemów badawczych.

Celem pracy była ocena współpracy pielęgniarki pediatrycznej z członkami zespołu terapeutycznego (rodzicami/opiekunami chorego dziecka, lekarzami, diagnostami laboratoryjnymi).

Na potrzeby realizacji celu pracy, Doktorantka sformułowała następujące cele szczegółowe:

I. Ocena relacji pielęgniarki pediatrycznej z rodzicami hospitalizowanego dziecka, w aspekcie:

- a. Udziału rodziców/opiekunów w czynnościach higienicznych i opiekuńczych,
- b. Wpływu obecności rodziców/opiekunów przy chorym dziecku na komfort pracy pielęgniarek,
- c. Występowania postaw agresywnych rodziców/opiekunów względem pielęgniarek,
- d. Krytycznej oceny rodziców/opiekunów w stosunku do pielęgniarek.

II. Ocena współpracy pielęgniarki pediatrycznej z lekarzami-pediatrami w aspekcie:

- a. Oceny postaw pielęgniarki w odniesieniu do zaleceń lekarza,
 - b. Oceny kompetencji pielęgniarki w opinii lekarza,
 - iii. Ocena relacji lekarz-rodzic/opiekun na tle relacji pielęgniarki z lekarzem i rodzicem/opiekunem:
 - a. Informacje otrzymywane od lekarza na temat leczenia dziecka,
 - b. Miejsce lekarza w zespole terapeutycznym,
 - iv. Ocena współpracy pielęgniarki z diagnostami laboratoryjnymi i wiedzy tych dwóch grup medycznych w zakresie:
 - a. Błędów przedlaboratoryjnych,
 - b. Wykonywania analiz w systemie POCT,
- C. Samooceny pielęgniarek dotyczącej potrzeb szkolenia w zakresie poprawy jakości badań laboratoryjnych.

Projekt badania został pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Bioetyczną Uniwersytetu Jagiellońskiego (nr 1072.6120.330.2018 z dnia 20 grudnia 2018 r.).

W części pt. Materiał i metody badawcze Doktorantka przedstawiła metodologię badań wykorzystanych w pracy. Zastosowała metodę sondażu diagnostycznego z użyciem 4 autorskich ankiet: dla pielęgniarek, dotyczącej współpracy w oddziale z rodzicami/opiekunami chorego dziecka, lekarzami i pracownikami laboratorium, dla rodziców/opiekunów hospitalizowanego dziecka, dla lekarzy, dotyczącej współpracy z pielęgniarkami oraz dla pracowników laboratorium, dotyczącej współpracy z pielęgniarkami. W pracy przedstawiono informację, że ankiety zostały poddane walidacji przez osobę posiadającą tytuł naukowy profesora, ale nie wyjaśniono na czym ta walidacja polegała i na jakiej podstawie potwierdzono poprawność zastosowanych ankiet. Metoda sondażu diagnostycznego została prawidłowo dobrana do zaplanowanych badań. Zakres pytań w ankietach jest bardzo szeroki, co pozwoliło na kompleksową ocenę współpracy w ramach zespołu terapeutycznego oraz z rodzicami hospitalizowanych dzieci. Jednak zwraca uwagę fakt, że na przykład w ankietach skierowanych do lekarzy i diagnostów laboratoryjnych nie zastosowano pytań otwartych, tak jak w ankietach skierowanych do pielęgniarek i rodziców, co spowodowało, że poszczególne grupy badane nie miały takich samych szans na wyrażenie swojej opinii.

Badaniami objęto 300 pielęgniarek, 300 rodziców dzieci, 50 lekarzy oraz 25 diagnostów laboratoryjnych. Podano zwrotność ankiet w każdej badanej podgrupie.

Określono również warunki włączenia do badań, w szczególności w grupie lekarzy i diagnostów laboratoryjnych. W pierwszym przypadku nie uwzględniono lekarzy zatrudnionych w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym i Ambulatorium, a w drugim przypadku diagnostów, którzy z racji organizacji swojej pracy nie mają kontaktu z pielęgniarkami zatrudnionymi na oddziale. Ograniczeniem przedstawionej pracy jest przeprowadzenie badania tylko w jednym szpitalu uniwersyteckim. Taka informacja znajduje się jednak w odpowiednim podrozdziale dyskusji. Charakterystykę grupy badanej przedstawiono w formie opisowej oraz w formie czytelnych tabel.

Uzyskane dane poddano analizie statystycznej w programie SPSS Statistics wykorzystując statystyki opisowe oraz test χ^2 w celu określenia związku pomiędzy dwoma zmiennymi nominalnymi. Prawdopodobieństwo na poziomie $p < 0,05$ przyjęto za istotne statystycznie.

Wyniki zostały przedstawione w formie opisowej i graficznej, w postaci czytelnych tabel i wykresów. Z uwagi na liczbę wyników, bardzo cenne jest ich podsumowanie.

Po przeprowadzeniu badań Autorka przedstawiła 5 wniosków, które zostały sformułowane jasno i są poprzedzone dyskusją:

1. Pielęgniarka odgrywa istotną, centralną rolę w zespole terapeutycznym.
2. Współpraca pielęgniarki z rodzicami/opiekunami hospitalizowanego dziecka wymaga poprawy poprzez jasne określenie obowiązków i doprecyzowania ról, jakie we wzajemnej współpracy mają do spełnienia zarówno pielęgniarki, jak i rodzice/opiekunowie.
3. Pielęgniarki w swojej pracy narażone są na krytykę i agresję ze strony rodziców/opiekunów hospitalizowanych dzieci.
4. Dobra współpraca pielęgniarki z lekarzem wymaga poprawy w zakresie świadomości zawodowej pielęgniarek, a także w zakresie wiedzy lekarzy na temat uprawnień pielęgniarek.
5. Konieczna jest ustawiczna edukacja pielęgniarek przez diagnostów laboratoryjnych w zakresie błędów przedlaboratoryjnych.

Sformułowane wnioski jednak nie w pełni odpowiadają określonym celom szczegółowym. Wprawdzie cele te zostały zrealizowane, ale odpowiedzi na powiązane z nimi pytania badawcze są rozproszone w rozdziale Wyniki i Dyskusja.

Dyskusja uzyskanych wyników stanowi bardzo wartościową część pracy. Doktorantka omawia wyniki swoich badań w kontekście wyników uzyskanych w innych badaniach dotyczących podobnych zagadnień prowadzonych zarówno w Polsce jak i zagranicą. Poddaje je krytycznej ocenie i analizie wykorzystując swoje doświadczenie

zawodowe. Niejednokrotnie podejmuje próbę znalezienia racjonalnej przyczyny uzyskania poszczególnych wyników, co mimo, że ma nieco spekulatywny charakter bardzo podnosi jakość pracy i wskazuje na rozległą wiedzę i umiejętność analitycznego myślenia Doktorantki. W dyskusji Doktorantka słusznie wskazuje słabe strony pracy, w tym fakt prowadzenia badań tylko w jednej jednostce ochrony zdrowia.

Jak wspomniano powyżej, bardzo istotnym i wartościowym elementem przedstawionej do recenzji pracy jest jej znaczący aspekt praktyczny, który został przez Doktorantkę wyraźnie wskazany w podrozdziale Dyskusji pt. Wartość przeprowadzonych badań.

Reasumując, uważam, że temat pracy doktorskiej został dobrze dobrany i dotyczy niezwykle ważnej problematyki, w szczególności z uwagi na dobro pacjenta. Wskazane powyżej niedociągnięcia nie wpływają znacząco na wysoką jakość pracy.

Doktorantka zaprezentowała dobrą znajomość piśmiennictwa naukowego i dużą swobodę w posługiwaniu się technikami badawczymi, w szczególności metodą sondażu diagnostycznego. Należy również podkreślić kompleksowość badania i to, że przeprowadzono je w grupie różnych członków zespołu terapeutycznego. Tak zaplanowane badanie zobrazowało wzajemne relacje w tym zespole, ujawniając mocne i słabe strony, co na pewno przyczyni się do opracowywania optymalnych zasad współpracy w takim zespole w oparciu o dowody naukowe.

Stwierdzam, że oceniana praca spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim. Jest oryginalnym, bardzo wartościowym dorobkiem Autorki i Ośrodka, z którego pochodzi. Przedstawiam zatem Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego wniosek o dopuszczenie pracy magister Anny Wojnar do dalszych etapów przewodu doktorskiego

KIEROWNIK Zakładu Pielęgniarstwa Klinicznego

prof. dr hab. med. Bożena Czarkowska-Pączek